

במה מדליקין פרק שני שבת

לא

עין משפט נר מצוה

ק"ג א טור וש"ע א"ח סי'
קנ':
קרב ב מ"י פ"א מהל' מ"מ
הלכה ט טור וש"ע
א"ח סימן קנה סעיף א:

א [ע"י מוס' יצמות קט: ד"ה
דעה וכו'] ב [בדרכות ג'
וש"ן, א] ג [ע"י מוס' מהסדרין
ז: ד"ה אלה ומוס' קדושין פ'
ד"ה א"ן, ח] ד [זו ש"ך לייני
מכילה, ט] ה [סוטה מ'
מהסדרין ק': כטווח מ'
תענית כד: גררס א"ו:]

גליון הש"ס

גמרא הלל גייריה ע"י
יצמות דף ק"ג ע"ב מוס' ד"ה
לא צימי ודף ק"ט ע"ב מוס'
ד"ה רעה:

לעזי רש"י

בילגוני"ה [בישלוונג"ש].
מאוך, אינו מנוגל יפה.

רבינו חננאל

בני בני אדם שהמרו זה
את זה, כל מי שקיינט
הילל יטול [ד' מאות] וזהו
זו כו'. אמר ר"ל והיה
אמונת עתך וגו', אמונת זה
סדר זרעים, עתך זה סדר
מועד, חוסן זה סדר נשים,
ישועות זה סדר נזיקים,
חכמת זה סדר קדשים,
ודעת זה סדר טהרות, ואף
על פי [כן] יראת ה' היא
אוצרו, אי איכא יראת ה'
אין ואי לא לא. רבא
אמר בשעה שמכניסין את
האדם לדין אומרים לו
נשאת ונתת באמונה, קבעת
עמים לתורה, עסקת בפריה
ורביה, צפית לישועה,
פילפלתה בחכמה, הבנתה
דבר מתוך דבר, אצ"פ
שיש בידך כל אילו אי
איכא יראת שמים אין ואי
לא לא. פי' חומטון, חול
מערכין בתבואה, ואינו בא
בה סלמטון והיא רצינתו,
ומפורש בסוף המברך את
הספינה. כל ת"ח שיש בו
תורה ואין בו

שהמרו. נמערבו כמו שממרין את היונים לסנהדרין (דף כה): **מי לאן הלל**. כלום לאן הלל ולשון גנאי לנשיא ישראל: **מפני מה ראשן של כצליים סגלגלו**. צילוג"ה צלע"ז שאינו עגול. לישנא אחרינא ראשן של כצליים סגלגל עגול: **סרוטות**. רכות: **שדרים זין החולות**. והרות נוצצת ונכנס בתוך עיניהם. ובמקום אחרים) מפרש תרופות לשון עגולות בית מושב שלהן ואף כן אומר כן ומפני שדרים זין החולות שניה אותם המקום שלא יהא קדק של עיניהם ארוך כשלו ויכנס בו החול. וכן רגליהם של אפרקיים רחבות שלא יטעו כצלעי המים ורבותינו מפרשים שדרים זין צלעי המים והולכין יחפין ומתפשטין רגליהן לפי שהמנעל דוחק הרגל ומעמידו על פוסם שלו: **כדי הוא הלל**. ראוי לכך: **הוליאו כנויפסו**. דמניא הלא לקבל דברי חכמות חוץ מדבר אחד וכן גר הבא להתגיייר וקבל עליו דברי תורה חוץ מדבר אחד אין מקבלין אותו במסכת בכורות (דף כ:): **גייריה**. וסמך על חכמתו שסופו שירגילנו לקבל עליו דלא דמניא הא לחון מדבר אחד שלא היה כופר במורה שבעל פה אלא שלא היה מאמין שיאמר מפי הגבורה והלא הוציח שאמר שילמדנו יסמוך עליו: **אפיך ליה**. כגון תשר"ק: **לאו עלי קא סמכת**. מנין אתה יודע שזו אלק וזו בית אלא שלמדתיך וסמכת עלי. דעל פה נמי סמוך על דברי: **אמת סנינו**. מקל שהוא אמת ארוך ומודלים בו ארוך הצנין שהיו קולצין עם האומות כן וכן אמות צנן וכן דמיס: **דעלך סני להצנך לא העציד**. ריעך ורע אצנך אל תעווב (משלי ט) זה הקצ"ה אל תעבור על דבריו שהרי עליך שנאוי שיעבור חצירך על דבריך. ל"א חצירך ממש כגון גולה גנזה ליואף ורוב מנפות: **אידיך**. אשר דברי תורה: **פירושה**. דהא מילתא הוא לדעת איהו דבר שנאוי זיל גמור ומדע: **סופר**. מלמד תינוקות: **טכסיסי**. מיקוני זרכי המלך לפי הכבוד: **שנשן**. הגרים הללו: **סדר זרעים**. שעל אמונת האדם סומכין להפריש מעשרותיו כלאוי: **חוסן**. לשון יורשין ועל ידי אשה נולדו יורשין: **סדר נזיקין**. מושיען מזהיר לפרוש מהזק וממהחייב ממון: **דעס**. עדיף מחכמה: **היא אולנו**. הוא עיקר החשוב צעיינו לאזור ולעשות סגולה לזכרון: **קבעס עסיס**. לפי שאדם צריך להתעסק צדך ארץ שאס אין דךך ארץ אין תורה הולך לקבוע עמים לתורה דבר קצוב שלא ימשך כל היום לדרך ארץ: **צפירי ורביה**. היינו חוסן: **לפיס לישועה**. לדברי הנציאים: **הכנס דבר מסוך דבר**. היינו דעת: **קצ חומטון**. ארץ מלחה ומשמרת את הפירות מהמלע: **ואינו חושש**. למוכרה דמי חטין ללאו אונאה היא שהרי שמירתן כן: יראת

שהמרו זה את זה אמרו כל מי שילך ויקניט את הלל יטול ד' מאות וזו אמר אחד מהם אני אקניטנו אותו היום ע"ש היה והלל הפך את ראשו הלך ועבר על פתח ביתו אמר מי כאן הלל מי כאן הלל נתעטף ויצא לקראתו אמר לו בני מה אתה מבקש א"ל שאלה יש לי לשאל א"ל שאל בני שאל מפני מה ראשיתך של כצליים סגלגלות א"ל בני שאלה גדולה שאלת מפני שאין להם היות פקחות הלך והמתין שעה אחת חזר ואמר מי כאן הלל מי כאן הלל נתעטף ויצא לקראתו אמר לו בני מה אתה מבקש א"ל שאלה יש לי לשאל א"ל שאל בני שאל מפני מה ראשיתך של כצליים סגלגלות הלך והמתין שעה אחת חזר ואמר מי כאן הלל מי כאן הלל נתעטף ויצא לקראתו אמר לו בני מה אתה מבקש א"ל שאל מפני מה רגליהם של אפרקיים רחבות א"ל בני שאלה הרבה יש לי לשאל ומתירא אני שמא תכעוס נתעטף וישב לפניו א"ל כל שאלות שיש לך לשאל שאל א"ל אתה הוא הלל שקורין אותך נשיא ישראל א"ל הן א"ל אם אתה הוא לא ידבו כמותך בישראל א"ל בני מפני מה א"ל מפני שאבדתי על ידך ד' מאות זון א"ל הוי זהיר ברוחך כדי הוא הלל שתאבד על ידו ד' מאות זון וד' מאות זון והלל לא יקפיד: ת"ר מעשה בנכרי אחד שבא לפני שמאי אמר לו כמה תורות יש לכם אמר לו שתים תורה שבכתב ותורה שבעל פה א"ל שבכתב אני מאמינך ושבעל פה איני מאמינך גיירני ע"מ שתלמדני תורה שבכתב גער בו והוציאנו בנויפה בא לפני הלל גייריה יומא קמא א"ל א"ב ג"ד למחר אפיך ליה א"ל והא אתמול לא אמרת לי הכי א"ל לאו עלי דידי קא סמכת דעל פה נמי סמוך עלי: שוב מעשה בנכרי אחד שבא לפני שמאי א"ל גיירני ע"מ שתלמדני כל התורה כולה כשאני עומד על רגל אחת דחפו באמת הבנין שבידו בא לפני הלל גייריה אמר לו דעלך סני לחברך לא תעביד זון היא כל התורה כולה ואיך פירושה הוא זיל גמור: שוב מעשה בנכרי אחד שהיה עובר אחורי בית המדרש ושמע קול סופר שהיה אומר יואלה הבגדים אשר יעשו חושן ואפור אמר הללו למי אמרו לו לכהן גדול אמר אותו נכרי בעצמו אלך ואתגייר בשביל שישמיני כהן גדול בא לפני שמאי אמר ליה גיירני על מנת שתשימני כהן גדול דחפו באמת הבנין שבידו בא לפני הלל גייריה א"ל כלום מעמידין מלך אלא מי שיודע טכסיסי מלכות לך למוד טכסיסי מלכות הלך וקרא כיון שהגיע² והור הקרב יומת אמר ליה מקרא זה על מי נאמר א"ל אפי' על דוד מלך ישראל נשא אותו גר קל וחומר בעצמו ומה ישראל שנקראו בנים למקום והזר הקרב אהבה שאהבם קרא להם³ בני בכורי ישראל כתיב עליהם והזר הקרב יומת גר הקל שבא במקלו ובתרמילו על אחת כמה וכמה הוא לפני שמאי א"ל כלום ראוי אני להיות כהן גדול והלא כתיב בתורה הוור הקרב יומת בא לפני הלל א"ל ענוותן הלל⁴ ויגוהו לך ברכות על ראשך שהקרבתי תחת כנפי השכינה לימים נדרווגו שלשתן למקום אחד אמרו קפדנותו של שמאי בקשה למורדנו מן העולם ענוותנותו של הלל קרבנו תחת כנפי השכינה: אמר ר"ל מאי

תורה אור השלם
1 ואלה הבגדים אשר יעשו חושן ואפור ומעיל ובתנת חושן מצנפת ואבנט ועשו בגדי קדש לאהרן אהרן ולבניו לבתו ליה: שמות כה ד ובנסע המשכן יורידו אתו הלויים ובתנת המשכן יקימו אתו הלויים והיה הקרב יומת: במדבר א נא 3 ואמרת אל פריעה כה אָמַר יְיָ בְּנֵי בְּכָרֵי יִשְׂרָאֵל: שמות ד כב 4 והיה אמונת עתך חסן ישועת חכמת וְדַע יִרְאֵת יְיָ וְהָיָא רִצְיָה: ישיעיהו לג 1

מסכת תוספות
א. [ד]רית וכו' (ו) הגיה בספר הישר גבי עובדא דשנים שהמרו זה את זה [שכא], שהקנו זה לזה, דאי לא הקנו, ליהדרי בהו וכו' [כיון] שאין לו שום תביעה. מוס' צ"ט ע"ד ד"ס סא. 1. עובדין הארומה, (ו) לא ידעין אם יצילחו (ו) אם לאו. [אלא]. ע"טס לכה"ן. ג. שיצמיה ודעו. מוס' סא"ש.

דכתיב⁴ והיה אמונת עתך חוסן ישועות חכמת ודעת וגו' אמונת זה סדר זרעים עתך זה סדר מועד חוסן זה סדר נשים ישועות זה סדר נזיקין חכמת זה סדר קדשים ודעת זה סדר טהרות ואפ"ה⁴ יראת ה' היא אוצרו אמר רבא בשעה שמכניסין אדם לדין אומרים לו א"נשאת⁵ ונתת באמונה² קבעת עמים לתורה עסקת בפו"ר צפית לישועה פלפלת בחכמה הבנת דבר מתוך דבר ואפ"ה⁴ אי יראת ה' היא אוצרו אין אי לא לא משל לאדם שאמר לשלוחו העלה לי כור חייטין לעלייה הלך והעלה לו א"ל עירבת לי בהן קב חומטון א"ל לאו א"ל מומב אם לא העליתה: תנא דבי ר"י⁷ מערב אדם קב חומטון בכור של תבואה ואינו חושש: אמר רבה בר רב הונא כל אדם שיש בו תורה ואין בו יראת